

Bruxelles, den 28.11.2012
COM(2012) 752 final

**RAPPORT FRA KOMMISSIONEN TIL EUROPA-PARLAMENTET, RÅDET, DEN
EUROPÆISKE CENTRALBANK, DET EUROPÆISKE ØKONOMISKE OG
SOCIALE UDVALG, REGIONSUDVALGET OG DEN EUROPÆISKE
INVESTERINGSBANK**

STATUS FOR INTEGRATIONEN PÅ DET INDRE MARKED 2013

- Bidrag til den årlige vækstundersøgelse 2013 -

INDLEDNING

Et integreret indre marked er en vigtig drivkraft for økonomisk vækst og beskæftigelse og giver yderligere muligheder for Europas borgere. Det spiller derfor en central rolle for opfyldelsen af målsætningerne i Europa 2020-strategien.

Som bebudet i Kommissionens meddelelse om bedre forvaltning af det indre marked¹ fra juni 2012 har denne rapport til formål at overvåge det indre markeds funktion inden for rammerne af processen med det europæiske semester. Den indeholder en analyse af integrationen på det indre marked inden for de centrale områder, som har det største vækstpotentiale, dvs. tjenesteydelser, net og digital økonomi². Formålet med denne rapport er at kortlægge de politiske prioriteringer i forbindelse med den årlige vækstundersøgelse 2013 – prioriteringer, som vil bidrage til at frigøre det indre markeds fulde vækstpotentiale og at fjerne de resterende hindringer for yderligere integration, hvis de gennemføres af medlemsstaterne. I denne rapport opfordres der også til at øge indsatsen for at sikre bedre gennemførelse og håndhævelse af allerede eksisterende regler.

1. KONTROL AF INTEGRATIONEN PÅ DET INDRE MARKED

Ved at fjerne hindringer for den frie bevægelighed for personer, varer, tjenesteydelser og kapital, **giver det indre marked virksomhederne bedre muligheder for at opnå stordriftsfordele, hvilket styrker deres evne til at innovere, investere, blive mere produktive og skabe job.** Den øgede konkurrence som følge af integrationsprocessen virker som et kraftigt incitament til at tilbyde **en bredere vifte af billigere produkter af høj kvalitet til de europæiske forbrugere**, jf. resultattavlerne for forbrugermarkederne. Arbejdskraftens mobilitet er af central betydning, når der skal bidrages til at skabe et egentligt europæisk arbejdsmarked, som muliggør god overensstemmelse mellem arbejdsgivernes behov og de jobsøgendes kvalifikationer, hvilket øger produktiviteten for virksomhederne i EU, og dermed væksten og beskæftigelsen, og hjælper til at løse problemet vedrørende vedvarende høj arbejdsløshed i flere områder, samtidig med at der er mangel på arbejdskraft i regioner med højere vækst i EU.

1.1. De fire friheder

1.1.1. Varer

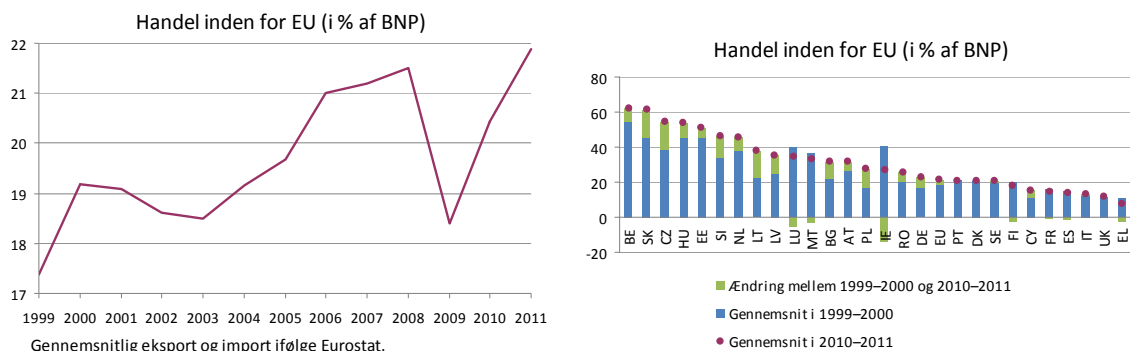
- 20 år efter indførelsen af det indre marked **skrider integrationen af markedet for varer stadig fremad**, omend i et langsommere tempo, og handelen inden for EU tegnede sig for ca. 17 % af EU's BNP i 1999 og tæt på 22 % i 2011. Væksten i eksporten til tredjelande har været mere dynamisk, men dens værdi svarer kun til ca. 12 % af EU's BNP. Dette tyder på, at det indre marked stadig er af stor betydning for europæiske virksomheder, og at der stadig er potentiale for forbedringer med henblik på at stimulere væksten i samhandelen inden for EU.

¹ Europa-Kommissionens meddelelse om bedre forvaltning af det indre marked, COM(2012) 259 final.

² Disse sektorer blev også udpeget blandt de mest problematiske for forbrugerne og dem, som har den største indvirkning på husholdningernes økonomi, i den europæiske forbrugerdaysorden, som blev offentliggjort for nylig.

- Den positive generelle tendens, hvad angår integration, dækker dog over **temmelig forskellige situationer i EU's medlemsstater**. På grundlag af udviklingen i intra-EU-importen og -eksporten set i forhold til BNP i perioden 1999-2011 kan der konstateres en positiv udvikling, hvad angår integrationen af markedet for varer, i CZ, DE, HU, LT, LV, NL, PL, SI og SK, mens der kan konstateres visse negative tendenser eller stagnation i EL, ES, FI, FR, IE, LU og UK. I de fleste af landene i den første gruppe udgjorde den øgede integration en del af deres indhentningsproces, da de startede med en lav grad af åbenhed, som lå væsentligt under deres potentiale. Hvad angår omfanget af den integration, der er opnået (udtrykt ved forholdet mellem samhandelen med varer inden for EU og BNP), er de mindre EU-medlemsstater naturligvis mere åbne, dog med undtagelse af EL og CY, som var relativt lukkede, efterfulgt af PT og de nordiske lande.
- Ser man på landegruppen med øget integration på det indre marked, har de fleste lande (PL og i en vis udstrækning CZ, SI, DE, SK og NL) oplevet en forbedring af deres priskonkurrenceevne siden slutningen af 1990'erne³. LT og LV har navnlig haft held til at målrette indsatsen mod markeder med større vækst i BNP i den pågældende periode. HU synes hovedsageligt at have været begunstiget af en forbedring af den ikke-prisbaserede konkurrenceevne⁴. For næsten alle disse lande medførte **større integration på det indre marked også en forbedring af deres handelsbalance over for deres EU-partnere**.

Diagram 1: Udvikling i handelen med varer inden for EU

Kilde: Eurostat

- For så vidt angår grupperne med faldende eller stagnerende integration (med hensyn til forholdet mellem den EU-interne import og eksport af varer i forhold til BNP), led ES og LU både under relativt lav vækst i efterspørgslen i deres partnerøkonomier, men også under et vist fald i omkostningskonkurrenceevnen. Også EL oplevede en forringelse af omkostningskonkurrenceevnen. FI og UK oplevede problemer med den ikke-omkostningsrelaterede konkurrenceevne. Disse faktorer forklarer udviklingen i integrationen på eksportsiden, men der er en stærk sammenhæng mellem import og eksport⁵. For mange af disse lande var **den negative tendens med hensyn til integration**

³ Målt som nedskrivning af den reelle effektive valutakurs med enhedslønomkostninger i fremstillingsindustrien som deflator. Jf.: http://ec.europa.eu/economy_finance/db_indicators/competitiveness/data_section_en.htm.

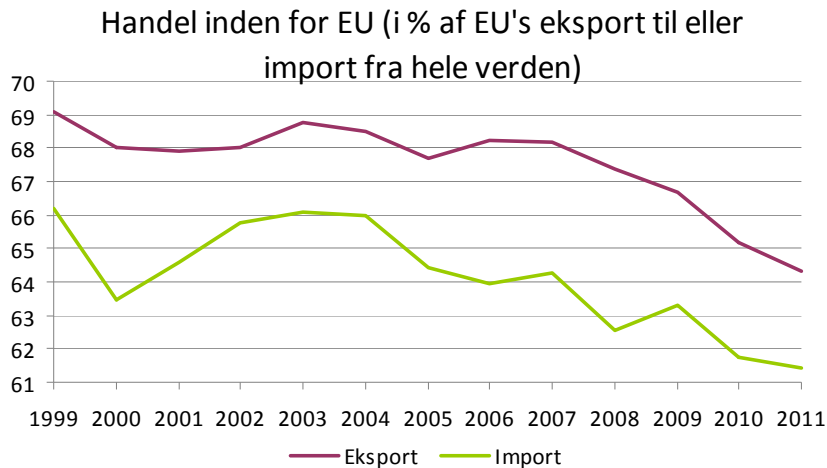
⁴ Da hverken priskonkurrenceevne eller udenlandsk efterspørgsel kan forklare udviklingen i handelen tilfredsstillende, og selv om ikke-prisbaseret konkurrenceevne er sværest at måle.

⁵ Eksport muliggør finansiering af import, og import indgår i betydeligt omfang i eksporten, især fordi internationale produktionskæder i hastigt stigende grad spiller en væsentlig rolle.

ikke desto mindre forbundet med en forringelse af deres handelsbalance over for deres partnere i EU⁶.

- EU-medlemsstaternes integration med tredjelande foregår nu hurtigere end med andre medlemsstater, hvilket afspejler globaliseringsprocessen og den hurtigere vækst i efterspørgslen på mange nye markeder. Dette er ikke nødvendigvis et negativt tegn, da handel inden for EU og handel på verdensmarkedet ikke udelukker hinanden. **De medlemsstater, som øgede deres integration i den globale økonomi, er også dem, der har opnået den største grad af integration inden for EU⁷.**

Diagram 2: Sammenligning mellem handel med varer inden for EU og handel med varer med tredjelande

Kilde: Eurostat

1.1.2. Tjenesteydelser

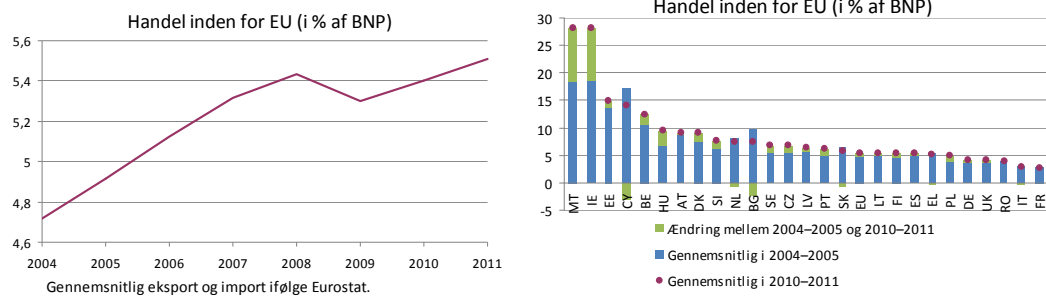
- Handelen med tjenesteydelser inden for EU fulgte stort set de samme mønstre som handelen med varer (diagram 3). Men graden af integration i denne sektor, der tegner sig for mere end 70 % af økonomien, er fortsat **betydeligt lavere** end på markedet for varer. **Og der er for øjeblikket ingen tegn på, at dette forhold ændres.** Imidlertid tyder den opadgående tendens i prisspredningen snarere på, at der muligvis til stadighed findes hindringer for handelen med tjenesteydelser inden for EU. Mens forskelle i *omfanget* af prisspredningen i vidt omfang er naturlige og skyldes tjenesteydelsers meget lavere grad af transportegnethed, omsættelighed⁸ og forskelligartethed, kan forskellene i *tendenserne* mellem henholdsvis tjenesteydelser og varer, hvor spredningen faldt, være tegn på en utilstrækkelig grad af konkurrence i denne sektor (diagram 4). Den tydeligste tendens til prisspredning er blevet konstateret i EU's ældste medlemsstater.

⁶ Integration og konkurrenceevne synes at støtte hinanden gensidigt og skaber "gode cirkler", f.eks. gennem større konkurrencepres og adgang til bedre og billigere produktionsfaktorer.

⁷ Der er således en høj positiv korrelation (0,8) mellem handel inden for EU og handel med tredjelande (målt som gennemsnitlig årlig ændring i procentpoint af BNP) for alle medlemsstaternes vedkommende.

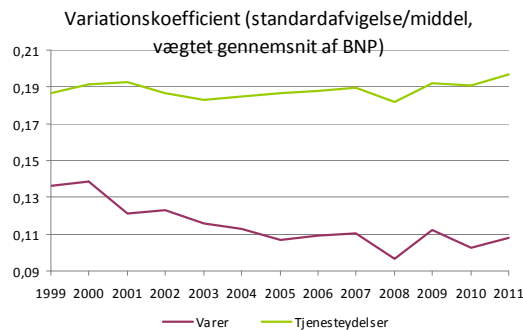
⁸ Omsætteligheden af tjenesteydelser øges dog takket være den hurtige udvikling inden for informations- og kommunikationsteknologier (ikt).

Diagram 3: Udvikling i handelen med tjenesteydelser inden for EU

Kilde: Eurostat

Diagram 4: Prisspredning i EU's medlemsstater

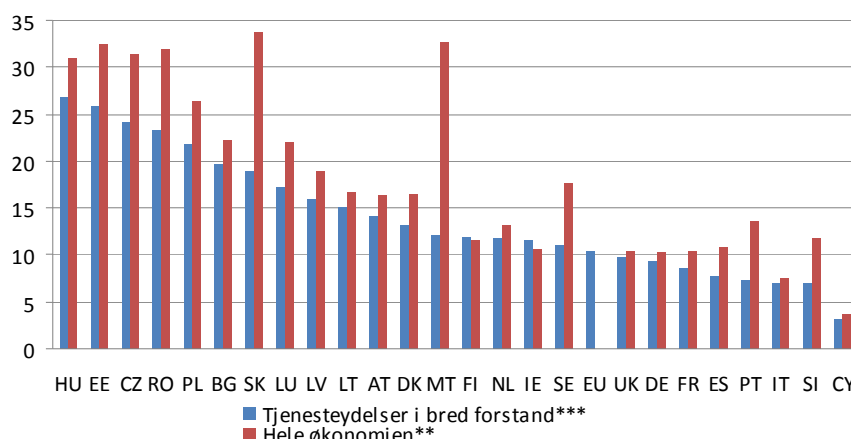
Kilde: Eurostat

- På grund af ovennævnte problem vedrørende tjenesteydelsers omsættelighed integreres markedet for tjenesteydelser i overvejende grad gennem etablering af virksomheder. Data om udenlandsk kontrollerede virksomheder⁹ viser, at **graden af integration for tjenesteydelser i næsten alle medlemsstater var lavere end inden for andre sektorer** (diagram 5). Ligesom for indikatorerne for handelsliberalisering var mindre økonomier mere åbne – dog med undtagelse af CY, SI og PT, som samlet set er de mest lukkede på trods af deres størrelse. Det fremgår af dataene om udenlandsk kontrol af virksomheder, at IT er den mindst integrerede økonomi blandt de store økonomier.

Diagram 5: EU-virksomheder, som kontrolleres af en enhed i en anden medlemsstat, i servicesektoren og andre sektorer

⁹ Eurostat Foreign AffiliaTes Statistics (FATS). Der foreligger data for perioden indtil 2009.

Gennemsnitlig andel af virksomheder, der kontrolleres af en enhed fra en anden EU-medlemsstat, udtrykt i merværdi (i %) i 2003–2009*

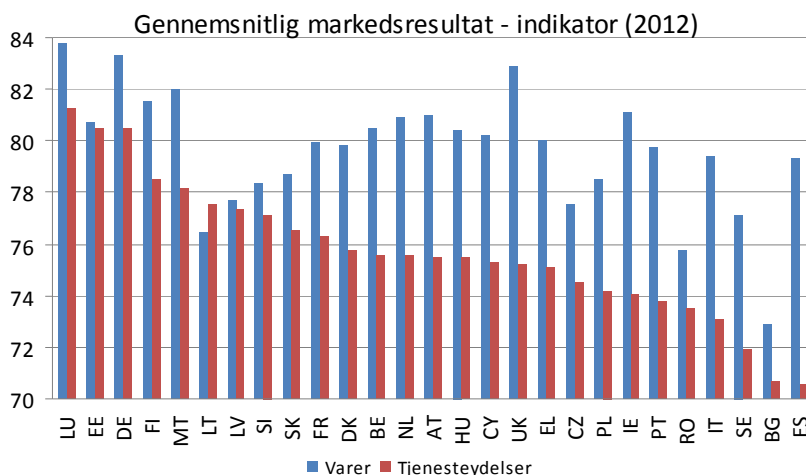

* Visse år er forskellige for visse lande på grund af tilrådighed værende data.
 ** Med undtagelse af finansieringsformidling, landbrug og fiskeri.
 *** Hele økonomien med undtagelse af minedrift, landbrug og fiskeri.

Kilde: Eurostat

- Kommissionens årlige resultattavle for forbrugermarkederne viser, at **de europæiske forbrugeres vurdering af markedsresultaterne normalt er bedre for markeder, som er mere integrerede**¹⁰. Nedenstående graf viser, at forbrugernes vurdering er ringere for de mindst integrerede markeder for tjenesteydelser end for markedet for varer i næsten alle medlemsstater.

Diagram 6: Forbrugernes vurdering af markederne for varer og tjenesteydelser

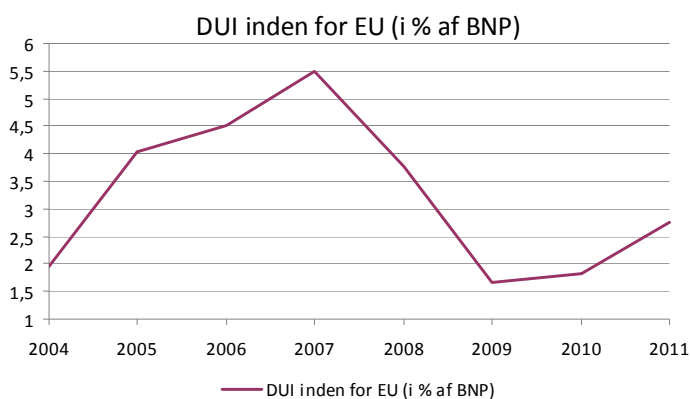
Kilde: Market Monitoring Survey 2012 (Kommissionen, GD SANCO)

10 Ottende resultattavle for forbrugermarkederne, 2012, Kommissionen, GD SANCO. Denne vurdering underbygges af den høje negative korrelation mellem de gennemsnitlige niveauer for forbrugernes vurdering af markedsresultaterne i EU og denne indikators spredning i det indre marked. Spredningen er en indikator for integration, da mere integrerede markeder forventes at udvise mere ensartede niveauer med hensyn til forbrugernes vurdering. Det gennemsnitlige niveau og spredningen (varians) beregnes for en række varer og tjenesteydelser (dvs. for alle medlemsstaterne). Den negative korrelation mellem spredningen og de gennemsnitlige niveauer betragtes derefter på tværs af sektorer.

1.1.3. Kapital

- EU-interne investeringer er en central integrationsfaktor, som virksomhederne anvender, når de træffer beslutninger om aktiviteter i andre medlemsstater. **Grænseoverskridende investeringer er også en af de vigtigste metoder til spredning af innovation** i hele det indre marked.
- Efter en lang periode med vækst **brød de grænseoverskridende investeringer sammen på grund af den finansielle krise, og i modsætning til situationen for grænseoverskridende handel er det tabte endnu ikke genvundet fuldstændigt siden da.**

Diagram 7: Udviklingen i EU-interne direkte udenlandske investeringer (DUI)

Kilde: Eurostat

- **En tilsvarende negativ integrationsdynamik kan konstateres på de finansielle markeder.** Krisen har i høj grad øget markedsvolatiliteten, og indikatorerne for finansiell integration har afspejlet denne volatilitet siden 2007. Det finansielle system, og banksektoren i særdeleshed, undergår nu en omstruktureringsproces i flere lande. Muligheden for nationale løsninger, som indebærer, at bankerne må begrænse deres aktiviteter til det nationale område, kan ikke udelukkes. Dette ville imidlertid i et vist omfang eliminere de betydelige fordele ved europæisk finansiell integration og bringe den økonomiske integration som helhed i fare. **Meget ville være vundet, hvis ændringerne koordineres ordentligt og omfattes af de nye tilsyns- og lovgivningsrammer, der er udviklet på EU-plan.**

1.1.4. Arbejdskraft

- Selv om antallet af EU-borgere, der arbejder i en anden medlemsstat, er voksende, **er arbejdskraftens mobilitet i Europa for ringe** i forhold til EU's potentiale og står ikke i et rimeligt forhold til det, der kunne forventes af et ægte indre arbejdsmarked. EU-borgere, som er erhvervsaktive i et andet EU-land, tegner sig blot for 3,1 % af EU's arbejdsstyrke, og den årlige stigning er kun på ca. 0,1 %.

- Internationale sammenligninger¹¹ viser også, at mobiliteten mellem EU-landene er begrænset i forhold til situationen i andre regioner (som f.eks. USA, Canada og Australien). Selv om dette delvis kan forklares ved den meget store sproglige mangfoldighed og forskellige institutionelle rammer, tyder disse sammenligninger på, at der er gode muligheder for større geografisk mobilitet i EU.
- Ifølge en Eurobarometer-undersøgelse¹² ville 28 % af EU-borgerne i den arbejdsdygtige alder overveje at arbejde i et andet EU-land, mens 15 % ikke ville overveje at flytte, fordi der er for mange hindringer. Mere end halvdelen af europæerne betragter sprog og familiemæssige hensyn som de vigtigste hindringer for europæiske borgeres mobilitet. Ikke desto mindre anføres administrative hindringer vedrørende f.eks. bureaukrati, anerkendelse af kvalifikationer og social sikring også som begrundelse for, at folk undlader at søge arbejde i et andet EU-land. Hindringer for arbejdskraftens mobilitet kan også skyldes visse supplerende regler vedrørende pensionsordninger, skattemæssige hindringer i forbindelse med flytning til en anden medlemsstat (opnåelse af ydelser, skattefordele, dobbeltbeskatning eller en højere progressiv skattesats for ikke-hjemmehørende personer) og mange mobile arbejdstageres manglende kendskab til deres rettigheder og pligter.
- I en rapport¹³, som Kommissionen udarbejdede for nylig, understreges også **vigtigheden af de makroøkonomiske drivkræfter bag mobilitet**, såsom forskelle i det relative indkomstniveau, hvilket fremgår af, at de fattigste medlemsstater har oplevet den største nettoudvandring; denne faktor forventes at blive mindre vigtig i takt med udviklingen i indhentningsprocessen. De langsigtede forskelle i arbejdsløsheden udgør også makroøkonomiske drivkræfter, omend de er mindre tydelige. Desuden fremhæver rapporten også de sociale og kulturelle faktorer, f.eks. netværk af immigranter, der påvirker migrationsmønstre.

2. FAKTORER, DER KAN UDLØSE VÆKST OG JOBSKABELSE I DET INDRE MARKED

- I sin meddelelse om bedre forvaltning af det indre marked, der blev vedtaget i juni 2012¹⁴, anbefaler Kommissionen **en indsats for at frigøre potentialet i det indre marked på de områder, hvor potentialet er størst**. Baseret på en række økonomiske indikatorer er **tjenesteydelser, finansielle tjenesteydelser¹⁵, transport, det digitale marked og energi blevet udpeget som centrale områder** for prioriterede politiske foranstaltninger og bedre gennemførelse af det indre marked¹⁶.

¹¹ Se f.eks. OECD, *Economic Survey of EU*, 2012.

¹² Special Eurobarometer 363, http://ec.europa.eu/public_opinion/archives/ebs/ebs_363_en.pdf.

¹³ European Commission (DG EMPL), "Employment and Social Developments in Europe 2011", december 2011. <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=738&langId=en&pubId=6176&type=2&furtherPubs=no>.

¹⁴ Europa-Kommissionens meddelelse om bedre forvaltning af det indre marked, COM(2012) 259 final.

¹⁵ Finansielle tjenesteydelser behandles ikke i denne rapport. En del af den relevante lovgivning, der er udvalgt i denne sektor og medtaget i meddelelsen fra juni, tages dog i betragtning i bilaget.

¹⁶ Metoder og kriterier for fastlæggelse af de centrale områder kan findes i bilaget til Kommissionens meddelelse om bedre forvaltning af det indre marked, COM(2012) 259 final.

- Parallelt hermed er det også vigtigt at **forbedre funktionen af det indre marked for industriprodukter**, bl.a. ved at finde huller og hindringer, som stadig er i vejen for den frie omsætning af produkter, og at forbedre kvaliteten og effektiviteten af produktlovgivningen. Derudover skal anvendelsen af "gensidig anerkendelse" på det indre marked for varer overvåges nøje¹⁷.
- **I meddelelsen fra juni om bedre forvaltning af det indre marked påpeges behovet for, at reglerne for det indre marked omsættes, gennemføres og håndhæves korrekt, hvis det fulde potentiale skal kunne udnyttes.** Den indeholder derfor **ambitiøse mål** for omsættelse og overholdelse af EU-lovgivningen, navnlig, men ikke udelukkende, på ovennævnte centrale områder. Den seneste resultattavle for det indre marked viser en del fremskridt, navnlig med hensyn til problemet vedrørende manglende efterlevelse¹⁸. Antallet af direktiver, hvis gennemførelse er forsinket med to år eller derover, er dog steget.
- Hvad angår de centrale områder, opfordres der i meddelelsen fra juni til en **nultolerance-strategi**, når det kommer til at omsætte og gennemføre regler. Der opfordres også til anvendelse af hurtige overtrædelsesprocedurer, hvor der stadig er problemer. Som det fremgår af tabellen i bilaget, **er vi endnu ikke i mål**. Kun én medlemsstat (DK) har allerede nået alle de mål, der blev fastsat i meddelelsen fra juni 2012, og mere end halvdelen af medlemsstaterne har endnu ikke nået mere end tre mål. **De største forsinkelser vedrørende omsættelse kan konstateres inden for energi, mens transport er et område, hvor målene - næsten systematisk – ikke er nået i de fleste medlemsstater.**
- Medlemsstaterne bør øge indsatsen for at sikre, at enkeltpersoner og virksomheder kan udnytte deres rettigheder i det indre marked effektivt, ved at garantere en effektiv anvendelse og håndhævelse af lovgivningen om det indre marked fra de nationale domstoles side, **ved at tilbyde information af høj kvalitet og e-forvaltningsværktøjer og -procedurer samt at investere i ordninger for hurtig problemløsning.** Der er stadig meget at gøre på dette område¹⁹. For eksempel er SOLVIT's potentiale som et centralt redskab til problemløsning på nationalt plan (ca. 1 300 sager om året) fortsat underudnyttet, til dels på grund af mangel på personale i forskellige SOLVIT-centre.
- I meddelelsen fra juni opfordres der også til en **hurtig reaktion, for så vidt angår de centrale tiltag, der skal øge væksten og tilliden, i akten for det indre marked**²⁰.

¹⁷ Første rapport om anvendelsen af forordningen om gensidig anerkendelse kan findes på følgende websted: http://ec.europa.eu/economy_finance/publications/economic_paper/2012/ecp456_en.htm.

¹⁸ Gennemførelsesefterslæbet (procentdel af direktiverne om det indre marked, som Kommissionen endnu ikke har modtaget meddelelse om, set i forhold til det samlede antal direktiver, der skulle have været anmeldt inden for fristen) er faldet fra 1,2 % i november 2011 til 0,9 % i maj 2012; overholdelseefterslæbet (antal gennemførte direktiver, hvor en overtrædelsesprocedure på grund af manglende overholdelse er blevet indledt af Kommissionen) er faldet fra 0,8 % i november 2011 til 0,7 % i maj 2012 (kilde: Internal Market Scoreboard n° 25, September 2012, http://ec.europa.eu/internal_market/score/docs/score25_en.pdf).

¹⁹ Annual governance check-up 2011 "Making the single market deliver", February 2012, http://ec.europa.eu/internal_market/score/docs/relateddocs/single_market_governance_report_2011_en.pdf.

²⁰ Meddelelse fra Europa-Kommissionen: "Akten for det indre marked. Tolv løftestænger til at skabe vækst og øget tillid. Sammen om fornyet vækst", KOM(2011) 206 endelig.

1.2. Markederne for tjenesteydelser

Markedssituationen og hindringer for EU-integration

- **Service direktivet er hjørnesteinen i integrationen på det indre marked for tjenesteydelser.** I en undersøgelse²¹, som blev gennemført for nylig, skønnes det, at servicedirektivet kunne give yderligere gevinster, **hvis medlemsstaterne øgede deres ambitionsniveau i forbindelse med gennemførelsen af direktivet.** Hvis der opstilles et ambitiøst scenario, hvor alle medlemsstater er tæt på gennemsnitsniveauet for de fem bedste lande²² med hensyn til hindringer pr. sektor (hvilket vil sige tæt på fjernelse af alle hindringer, der er omfattet af servicedirektivet), **kunne de økonomiske konsekvenser rent faktisk vise sig at indebære en stigning i BNP på 2,6 %**²³. For at udnytte det vækstpotentiale, som servicedirektivet indebærer, senest i 2015 forelagde Kommissionen en handlingsplan i juni i år²⁴.

Service direktivet indeholder **en række vigtige, utvetydige forpligtelser**²⁵, som tæt ved halvdelen af medlemsstaterne stadig ikke overholder. F.eks. har nogle af dem stadig restriktioner baseret på tjenesteydelsesleverandørens nationalitet eller bopæl (f.eks. MT og SE for patentagenter samt IT, CY og PL for visse tjenesteydelser i turistsektoren).

Hvad angår anvendelsen af bestemmelsen om **fri udveksling af tjenesteydelser** i servicedirektivet, har de fleste medlemsstater valgt en konservativ tilgang og fortsætter med at behandle leverandører af tjenesteydelser på tværs af grænserne på samme måde som tjenesteydelsesleverandører, der er etableret i det pågældende land, og udsætter dem dermed for **uberettiget dobbeltregulering**, da de skal opfylde både hjemlandets og værtslandets regler, f.eks. med hensyn til erhvervsforsikring. I adskillige medlemsstater er der desuden **usikkerhed om, hvilke regler der gælder** for tjenesteydelsesleverandører, der ønsker at levere grænseoverskridende tjenesteydelser på midlertidigt grundlag i modsætning til tjenesteydelsesleverandører, der ønsker at etablere sig i det pågældende land (f.eks. BG, FI, IE, IT, LV, PL, RO, SI og SE). Denne usikkerhed kan resultere i, at virksomheder, der leverer tjenesteydelser på midlertidigt grundlag, behandles som om, de var etableret i det pågældende land, og tjenesteydelsesleverandører pålægges således en dobbelt reguleringsmæssig byrde, som også lægger hindringer i vejen for grænseoverskridende levering af tjenesteydelser.

- **Service sektoren omfatter mange erhverv, der er reguleret på nationalt plan.** Denne regulering tager form af **adgangsbarrierer** (f.eks. krav, som indebærer, at udøvelsen af visse aktiviteter er forbeholdt indehavere af særlige kvalifikationer) og/eller hindringer vedrørende aktiviteter (dvs. **begrænsninger i udøvelsen af erhvervsmæssig virksomhed** som f.eks. krav om selskabers juridiske former og kapitalejerskab). I visse medlemsstater (BG, CY, DE, PL, SK, SI og SE) er der også stadig krav, som indebærer **fastsættelse af**

²¹ http://ec.europa.eu/economy_finance/publications/economic_paper/2012/ecp456_en.htm

²² De lande, som oftest ses i de forskellige sektorspecifikke lister over de "bedste fem" lande, der er omfattet af undersøgelsen, er som følger: Slovakiet, UK, DK, IE, FI og ES.

²³ Beregnet som yderligere 1,8 % af BNP, som skal lægges til virkningerne af den allerede opnåede fjernelse af hindringer, som skønnes at svare til 0,8 % af BNP.

²⁴ Europa-Kommissionens meddelelse om gennemførelse af servicedirektivet. Partnerskab for ny vækst i servicesektoren 2012-2015, COM(2012) 261 final.

²⁵ Disse utvetydige forpligtelser er opført i Kommissionens meddelelse om gennemførelse af servicedirektivet. "Et partnerskab for ny vækst i servicesektoren 2012-2015", COM(2012) 261 final.

priser i visse erhverv (f.eks. ingeniører og arkitekter, revisorer, skatte- og patentrådgivere eller dyrlæger).

Regulering af erhverv kan naturligvis være begrundet i hensynet til almenvellet, men der er meget store forskelle i EU: Antallet af lovregulerede erhverv i hver enkelt medlemsstat varierer mellem 47 og 368. **Desuden er der betydelige forskelle med hensyn til omfanget af monopoliserede aktiviteter²⁶ og de kvalifikationer, der kræves i den forbindelse.** I denne sammenhæng er der allerede blevet sendt **landespecifikke anbefalinger** om nødvendigheden af at mindske de reguleringsmæssige hindringer inden for de liberale erhverv **til otte medlemsstater i 2012** (AT, CY, FR, DE, IT, PL, SI og ES). **Visse medlemsstater (navnlig PL, PT, IT, ES og CZ) har iværksat reformer på dette område** med det formål at fremme konkurrence, forenkle rammebetingelserne for virksomhederne eller nedbringe arbejdsløsheden, navnlig blandt unge.

- **Effektive forvaltningsværktøjer er af afgørende betydning** for den fulde udnyttelse af integrationspotentialiet i lovgivningen om det indre marked i almindelighed og servicedirektivet i særdeleshed. **Kvikskrannerne og informationssystemet for det indre marked (IMI)** er blandt disse vigtige værktøjer.

Situationen med hensyn til **kvikskrannerne er meget uensartet mellem medlemsstaterne.** DK, EE, ES, LU, NL, SE, UK og LT har de mest avancerede kvikskranner, mens udviklingen i BG, EL, IE, RO og SI halter bagefter i betydelig grad. Der er navnlig store variationer i detaljeringsgraden og brugervenligheden i forbindelse med de oplysninger, som kvikskrannerne giver om de nationale bestemmelser for de vigtigste tjenesteydelsessektorer. Desuden kan mange administrative procedurer stadig ikke afvikles online eller af grænseoverskridende brugere.

Det samlede antal af IMI-informationsudvekslinger om tjenesteydelser er fortsat lavt. Næsten halvdelen af alle udvekslinger blev indledt af DE, som også har det største antal myndigheder, der er registreret i IMI for tjenesteydelser. BE, DK, EE, FI, IE, NL, RO og UK har endnu ikke indsendt anmodninger i 2012. PL, HU og UK har behandlet det største antal anmodninger om oplysninger.

- **Blandt tjenesteydelsesmarkederne er de sektorer, der er af størst økonomisk betydning, udtrykt i BNP og beskæftigelse og et vækstpotentiale over gennemsnittet: forretningservice (11,7 % af merværdien i EU i 2009), detail- og engroshandel (11,1 %) og bygge- og anlægsvirksomhed (6,3 %).**
- I mange medlemsstater er **sektoren for forretningservice** stadig kendetegnet ved kraftig regulering. F.eks. kan **krav, der begrænser det frie valg af selskabsform og regulerer kapitalejerskabsforholdene, være en hindring for udviklingen af grænseoverskridende forretningservice.** Nogle af disse krav er blevet lempet siden ikrafttrædelsen af servicedirektivet (i PL, DE, FR, CY og IT), mens andre ikke er blevet berørt (bl.a. i AT, BE, BG, CZ, DK, FR, DE, IT, MT, PL, PT, RO, SK, SI og UK, hvor det juridiske erhverv synes at være mest berørt).

²⁶ "Monopoliserede aktiviteter" er økonomiske aktiviteter, der er forbeholdt indehavere af særlige faglige kvalifikationer, som har eneret til at udøve disse aktiviteter og tilbyde de dertil knyttede tjenesteydelser.

- Den europæiske **sektor for detail- og engroshandel** er kendetegnet ved en uensartet økonomisk modenhed og mætning af mange markeder. Konkurrencen på detailmarkederne hindres af de resterende barrierer som f.eks. **byrdefuld lovgivning**, som kan have protektionistiske motiver, eller uforholdsmæssigt strenge krav til butiksstørrelser. De landespecifikke anbefalinger i 2012 har understreget behovet for at fjerne restriktionerne i detailsektoren (BE, FR, HU og ES). Visse medlemsstater (ES) har allerede iværksat reformer på dette område. De landespecifikke anbefalinger i 2012 har også mere generelt understreget behovet for **at styrke konkurrencen i detailsektoren** (BE, DK og FI).

Visse medlemsstater kræver, at virksomhederne opfylder en "**økonomisk behovsprøve**". En sådan prøve indebærer, at der kun gives tilladelse, hvis der forelægges 1), dokumentation for et økonomisk behov eller efterspørgsel på markedet, 2) en vurdering af de potentielle eller aktuelle økonomiske virkninger af aktiviteten (f.eks. for etablerede udbydere) eller 3) en vurdering af aktivitetens formålstjenlighed i forhold til de planlægningsmål, der er fastsat af den kompetente myndighed som en betingelse for at etablere den pågældende virksomhed. Sådanne prøver giver mulighed for vilkårlige beslutninger og ubegrundede begrænsninger og skaber betydelige omkostninger for erhvervslivet. Sådanne krav er forbudt i henhold til servicedirektivet, men findes ikke desto mindre stadig i RO, AT, EL, NL og HU og i visse områder i DE og ES.

Detailhandelens resultater kan også blive påvirket af **hindringer for grænseoverskridende levering af varer**. Detailhandlerne kan ikke altid frit købe deres varer til de bedste priser i hele Europa. Der er tegn på territoriale forsyningsbegrænsninger, der forhindrer lavere priser på visse nationale markeder (LU og BE), navnlig hvad angår mærkevarer.

- Udvikling af en dynamisk **bygge- og anlægssektor** inden for EU påvirkes af, at erhvervslivet og fagfolk har problemer på grund af den **manglende gensidige anerkendelse** af godkendelsesordninger eller certificering af eksperter, der leverer specialiserede tjenesteydelser, f.eks. inden for miljøcertificering af bygninger. Hvad angår godkendelsesprocedurerne for udbydere af energieffektivitetscertificering, synes grænseoverskridende levering af tjenesteydelser eksempelvis ikke at være mulig i BE, CY, LV, LT og MT.
- Offentlige indkøb er et vigtigt marked for servicesektoren - i 2010 tegnede forretningsmulighederne inden for offentlige indkøb, der er omfattet af EU's regler, sig for omkring 447 mia. EUR²⁷ (3,7 % af EU's BNP), og tjenesteydelseskontrakter tegnede sig for ca. 42 % af det samlede beløb. Imidlertid indgås kun 3,5 % af de kontrakter om offentlige indkøb, som ligger over EU's tærskelværdier, på tværs af grænserne²⁸ (inden for tjenesteydelser er denne andel endnu lavere, dvs. 2 %), og **hindringerne for et integreret marked for offentlige indkøb består fortsat**. Bedre gennemførelse af reglerne om offentlige indkøb i medlemsstaterne kunne skabe betydelige effektivitetsgevinster. Der blev sendt landespecifikke anbefalinger til 5 medlemsstater i 2012 (BG, CZ, DK, HU og SK).

²⁷ http://ec.europa.eu/internal_market/publicprocurement/docs/indicators2010_en.pdf.

²⁸ Undersøgelse vedrørende "Cross-border procurement above EU thresholds" http://ec.europa.eu/internal_market/publicprocurement/docs/modernising_rules/cross-border-procurement_en.pdf.

- På grund af offentlige indkøbs betydning er det særligt bekymrende, at de offentlige myndigheder fortsat er de dårligste betalere i Den Europæiske Union. Den gæld, der måtte afskrives i Europa, steg i 2012 til 2,8 % af de samlede tilgodehavender og havde et hidtil uset omfang - 340 mia. EUR. Forskellen mellem de nordlige og de sydlige medlemsstater er særdeles skadelig for integrationen på EU's indre marked²⁹. **Direktivet om forsinket betaling**³⁰ fra 2011 vil, hvis det gennemføres korrekt, frigøre 180 mia. EUR pr. år som følge af de offentlige myndigheders forpligtelse til at betale inden for 30 dage, hvilket i høj grad vil forbedre virksomhedernes likviditet og hjælpe dem med at overvinde den økonomiske krise.
- Set fra forbrugernes synspunkt indgår banktjenester til privatkunder stadig i gruppen af markeder med de dårligste resultater, navnlig når der ses på sammenligneligheden af de gebyrer og vilkår, der tilbydes, valg af det bedste tilbud eller leverandørskift³¹. Et sæt robuste EU-rammer³², der sikrer forbrugeroplysning, rettigheder samt klageadgang og letter adgangen til basale banktjenester, vil gøre det lettere for forbrugerne, navnlig de sårbare, at indgå aftaler om banktjenester.

Politiske prioriteringer

- Medlemsstaterne bør fokusere på følgende centrale prioriteringer
 - **Lovgivning, som er fuldt ud forenelig** med servicedirektivet, især gennem overholdelse af alle deres utvetydige forpligtelser.
 - Vedtagelse af en mere **ambitiøs tilgang til gennemførelse af servicedirektivet** gennem:
 - revurdering af nødvendigheden og proportionaliteten af de resterende krav, navnlig **vedrørende fastsættelsen af takster for visse liberale erhverv og begrænsninger på virksomhedsstrukturer og kapitalejerskab**
 - **en revision af anvendelsen af bestemmelsen om fri udveksling af tjenesteydelser** i de centrale sektorer, dvs. **bygge- og anlægssektoren, forretningservicesektoren og turismesektoren.**

En sådan revision bør have form af en systematisk peer review-proces, som Kommissionen bidrager til, og som tager sigte på at fjerne de resterende unødvendige, uberettigede og uforholdsmæssige restriktioner.

²⁹ Det tager gennemsnitligt 91 dage at betale i forbindelse med B2B-transaktioner i den sydlige region, hvilket skal ses i forhold til et gennemsnit på 31 dage i nord.

³⁰ Direktiv 2011/7/EU af 16. februar 2011 om bekæmpelse af forsinket betaling i handelstransaktioner.

³¹ Ottende resultattavle for forbrugermarkederne, 2012, Europa-Kommissionen, GD SANCO.

³² Dette omfatter korrekt gennemførelse af direktivet om forbrugerkredit fra 2008 og det kommende lovgivningsinitiativ om gennemsigtighed og sammenlignelighed i forbindelse med kontogebyrer, bankskifte og adgang til en basal betalingskonto.

- **Vurdering af berettigelsen af de krav, som begrænser både adgang til og udøvelse af lovregulerede erhverv**, herunder faglige organisationers rolle, og **ophævelse eller lempelse af disse krav, hvis de er ubegrundede**. Sådanne vurderinger bør også omfatte en revision af kriterierne for indførelse af nye lovregulerede erhverv.
- Styrkelse af konkurrencen i **detailsektoren** gennem en mindskelse af hindringerne og en reduktion af de operationelle restriktioner. Navnlig bør de resterende **økonomiske behovsprøver afskaffes systematisk**.
- **Forbedring af kvikskrannerne, således at de bliver fulgyldige e-forvaltningsværktøjer**, som i tilstrækkelig grad kan imødekomme behovene hos tjenesteydelsesleverandører og modtagerne af tjenesteydelser. Med det formål at forbedre deres brugervenlighed bør målsætningen være, at kvikskrannerne dækker alle procedurer i en virksomheds livscyklus og er flersprogede.
- **Gennemførelse af direktivet om forsinket betaling så hurtigt som muligt** (gennemførelsesfristen for medlemsstaterne er den 16. marts 2013).

1.3. Energimarkederne

Markedssituationen og hindringer for EU-integration

- Energisektorens andel af BNP i EU er steget siden 2000 og har været på over 2,5 % i de seneste år³³. Denne indikator afspejler dog ikke fuldt ud den økonomiske betydning af denne sektor, der leverer **kritiske produktionsfaktorer til alle andre sektorer og dermed er af stor betydning for deres omkostningseffektivitet**.
- **Det indre marked for energi begynder langsomt, men støt at bære frugt**³⁴. Engrospriserne på elektricitet i EU er steget mindre end de globale priser på primære energikilder og mindre end inflationen. Gaspriserne i engrosleddet er blevet mærkbart lavere i de medlemsstater, hvor markederne fungerer bedre. Gasforsyningen til detailkunderne er blevet mere modstandsdygtig over for eksportlandenes midlertidige mængdereduktioner takket være en mere fleksibel infrastruktur og klare prissignaler i EU.
- Men vi er endnu ikke nået i mål. **Energitjenester (både gas og elektricitet) opnåede resultater, som lå under gennemsnittet i den seneste udgave af resultattavlen for forbrugermarkederne**, og elektricitetsforsyning er blandt de fem sektorer, der har de ringeste resultater (ud af 30)³⁵. Hertil kommer, at energimarkederne generelt ikke opfattes som gennemsigtige eller tilstrækkeligt åbne for nye aktører³⁶.
- Den manglende integration på energimarkedet illustreres også af, at der er **ringe konvergens i detailpriserne for elektricitet og gas på tværs af EU**, og den pris, der blev betalt i den dyreste medlemsstat, er flere gange højere end prisen i den billigste

³³ Sektoren sidestilles her med NACE Rev. 1 "E: Elektricitets-, gas- og vandforsyning".

³⁴ Den 15. november 2012 forelagde Kommissionen en meddelelse med en vurdering af status for det indre marked for energi, "Et fungerende indre energimarked", COM(2012) 663.

³⁵ Ottende resultattavle for forbrugermarkederne, 2012, Europa-Kommissionen, GD SANCO.

³⁶ Europa-Kommissionens meddelelse "Et fungerende indre energimarked", COM(2012) 663.

medlemsstat. Der er flere årsager til dette: prisregulering i en række medlemsstater (BG, CY, DK, EE, FR, EL, HU, LT, MT, PL, PT, RO, SK og ES), mangel på diversificering af udbuddet, begrænset grænseoverskridende sammenkobling samt forskelle i netomkostninger, beskatning og lønomkostninger. Regulerede priser skaber ikke et konkurrencemiljø, hvor der foretages den rigtige type investeringer. Af investorerne opfattes de derimod som en indikator for politisk indblanding, som kvæler investeringer. Dertil kommer, at priser, der fastsættes på et niveau, der ligger under markedsprisen, kan føre til, at taksterne ikke er økonomisk bæredygtige for leverandørerne, og de dermed forbundne omkostninger må i sidste ende bæres af forbrugerne som helhed. Derudover giver regulerede priser ikke noget incitament til at opnå energieffektivitet.

Medlemsstaterne har forskellige grader af konkurrence i detailsektoren, og den vigtigste markeds koncentrationsindikator (HHI³⁷) er meget høj (over 5 000) i EL, PT, EE, LT, LV, IT og FR. I de sydlige og østlige lande forekommer leverandørskift meget sjældent. Generelt er forbrugernes vurdering af elektricitetsmarkederne lav selv i de medlemsstater, som har relativt liberaliserede energimarkeder, hvilket skyldes, at det er opfattelsen, at der er mangel på gennemsigtighed, og at der er en lav grad af tilfredshed med kundeservicen³⁸.

- Hvad angår **engrosmarkederne, er priskonvergens større** end på detailmarkederne. Likviditeten på elmarkedet er blevet forbedret de seneste år, hvilket har positive virkninger for det europæiske elektricitetsengrosmarked og for konkurrencen. Markedsintegrationen er også blevet styrket gennem øget sammenkobling af markeder³⁹ (17 medlemsstater har indført systemet). Manglende sammenkobling af markederne forhindrer, at priserne kan fungere som effektive signaler for energistrømmenes retning mellem markederne. Denne øgede integration kunne forklare, hvorfor engrospriserne på elektricitet i EU ikke fulgte den bratte stigning i priserne på fossilt brændsel i de senere år.
- **Der er stadig behov for betydelige investeringer i energiinfrastruktur som f.eks. rørledninger og elnet, oplagring og LNG-projekter** for at færdiggøre det indre marked for gas og elektricitet og gøre noget ved forsyningsikkerheden. Der er i den forbindelse blevet sendt landespecifikke anbefalinger til 11 medlemsstater (BG, DE, EE, ES, FR, HU, IT, LT, LV, MT og PL) vedrørende behovet for at forbedre sammenkoblingen af elektricitets- og gasnettene. Hvad angår elektricitet, afspejler behovet for investering i produktion den stigende efterspørgsel efter elektricitet og de bindende mål for vedvarende energi for 2020. **Optimal udnyttelse af vedvarende energikilder kræver tilstrækkelig sammenkobling og mere intelligente net, herunder oplagringskapacitet og infrastruktur til backup-produktion.** Hindringerne for investeringer vedrører tilladelsesprocedurer i medlemsstaterne, finansiering og lovgivningsmæssige rammer.

³⁷ Herfindahl-Hirschman indekset (HHI) er et almindeligt anvendt mål for markeds koncentration. Det beregnes ved at opgøre markedsandelen for hver enkelt virksomhed, der konkurrerer på markedet, og derefter lægge tallene sammen (jo højere indeks, jo større koncentration på markedet). Moderat koncentration: 750 – 1 800; høj koncentration: 1 800 – 5 000; meget høj koncentration: over 5 000. Yderligere oplysninger kan findes i arbejdsdokument fra Kommissionens tjenestegrene "Energy Markets in the European Union in 2011", SWD (2012) 368, part 2.

³⁸ "The functioning of retail electricity markets for consumers in the European Union", undersøgelse bestilt af Europa-Kommissionen, GD SANCO, 2010.

³⁹ Markedskoblingen optimerer sammenkoblingskapaciteten og sikrer, at el strømmer fra områder med lave priser til områder med høje priser, da der automatisk skabes forbindelse mellem udbud og efterspørgsel på begge sider af grænsen.

Kommissionen har i november iværksat en offentlig høring om elforsyningsikkerhed og produktionens tilstrækkelighed.

- **Den tredje energipakke⁴⁰ er hovedhjørnesteinen i integrationen af markedet for gas og elektricitet. Der er dog forsinkelser med dens gennemførelse og håndhævelse.** Pr. 25. oktober 2012 har en række medlemsstater endnu ikke indsendt meddelelse om fuld gennemførelse i national ret af det ene eller begge direktiver i den tredje energipakke. En gennemgang af de foranstaltninger, som er meddelt af de medlemsstater, som har fremsendt meddelelse om fuldstændig gennemførelse, er også blevet analyseret, og der vil blive truffet foranstaltninger i tilfælde, hvor gennemførelsen betragtes som ufuldstændig. Der kan findes yderligere oplysninger i bilaget. **Gnidningsløs gennemførelse af lovgivningen lader sig ikke gøre inden for en række følsomme områder:** i) udskillelse af transmissionsnet, ii) forbrugerbeskyttelse (herunder effektiv beskyttelse af sårbare kunder) og iii) uafhængighed og beføjelser for de nationale tilsynsmyndigheder (NTM) på baggrund af de meget strenge uafhængighedskrav i direktiverne.
- **Hurtig vedtagelse og gennemførelse af energiinfrastrukturpakken⁴¹** og vedtagelse af den første EU-dækkende liste over projekter af fælles interesse inden for energiinfrastruktur er af central betydning for en fremtidig sikker og billig energiforsyning.
- For så vidt angår **energieffektivitet**, ligger det største energibesparelspotentiale i bygningssektoren, som tegner sig for 40 % af Den Europæiske Unions samlede energiforbrug. At nedbringe energiforbruget på dette område har derfor høj prioritet i afsnittet om energieffektivitet i "20-20-20"-klima- og energimålene og i henhold til bygningsmlepælen i køreplanen til et ressourceeffektivt Europa⁴². Rettidig og korrekt omsættelse og hurtig gennemførelse i praksis af vigtig lovgivning på dette område er af stor betydning, hvis disse mål skal nås. Bygge- og anlægssektoren spiller også en væsentlig rolle, når disse mål skal nås. Nye teknologier rummer et stort potentiale, ikke kun for nye huse, men også for renovering af millioner af eksisterende bygninger med henblik på at gøre dem meget energieffektive.

Politiske prioriteringer

- For at opnå integrerede og velfungerende energimarkeder bør medlemsstaterne fokusere på følgende nøgleområder:
 - **Rettidig og omfattende gennemførelse af direktiverne i den tredje energipakke og korrekt anvendelse af forordningerne i den tredje energipakke**, hvis de endnu ikke har gjort dette, med henblik på at opnå alle fordelene for EU's forbrugere og virksomheder. Omsættelse og gennemførelse af den vigtigste lovgivning om energieffektivitet, navnlig direktivet om energieffektivitet.

⁴⁰ Direktiv 2009/72/EF og 2009/73/EF.

⁴¹ Forslag til en forordning om retningslinjer for den transeuropæiske energiinfrastruktur, KOM(2011) 658, og forslag til en forordning om oprettelse af Connecting Europe-faciliteten, som dækker energi-, transport- og telekommunikationsinfrastruktur (2014-2020), KOM(2011) 665.

⁴² Europa-Kommissionens meddelelse "Køreplan til et ressourceeffektivt Europa", KOM(2011) 571 endelig.

- Gennemførelse af en **analyse af, om der mangler investeringer i produktion**, og hvorfor produktions- og forbrugsmønstrene undergår en grundlæggende forandring. Medlemsstaterne bør søge grænseoverskridende løsninger på de problemer, de eventuelt finder, før de planlægger at gribe ind for at undgå en opsplnitning af det indre marked for energi.
- **Styrkelse af forbrugernes stilling ved at sætte dem i stand til at træffe oplyste valg og forøgelse af incitamenterne til energieffektiv adfærd.**
- Gradvis **udfasning af regulerede priser samtidig** med sikring af solid konkurrence og **bedre beskyttelse af sårbare forbrugere**. Udfasning af regulerede priser ville sende de korrekte prissignaler, som er nødvendige for at sikre tilstrækkelige investeringer og forbedre energieffektiviteten. På længere sigt vil dette give forbrugerne flere valgmuligheder og bæredygtige markedspriser.
- Sektorspecifik lovgivning og regulering skal suppleres med **fortsat håndhævelse af konkurrencereglerne i energisektoren** for at skabe mere konkurrencedygtige og effektive energimarkeder.

1.4. Transportmarkederne

Markedssituationen og hindringer for EU-integration

- Transportsektoren er et **vigtigt område for vækst og konkurrenceevne**, ikke blot som følge af dens størrelse (den tegner sig for omkring 5 % af EU's samlede værditilvækst), men også som følge af dens funktion som leverandør af tjenesteydelser til andre sektorer i økonomien. Effektive og bæredygtige transporttjenester, tilstrækkelig infrastruktur og moderne teknologi er en **forudsætning for et velfungerende indre marked** og nøglen til udnyttelse af alle regioners styrke.
- Som følge af at der ikke er truffet foranstaltninger rettidigt, **halter transport**, og navnlig visse transportformer, **bagud i forhold til andre sektorer, hvad angår markedsåbning og samlede resultater**. Markedsåbningen er ikke blot uensartet på tværs af forskellige transportformer (luft-, jernbane-, vej- og søtransport), men indførelsen af et ægte indre marked for transportydelser er også stadig ufuldstændig og utilstrækkelig til at imødekomme udviklingen i efterspørgslen.
- Den manglende integration skyldes til dels **vanskeligheder med passende og rettidig omsættelse og gennemførelse af den centrale lovgivning** på dette område (jf. bilaget), navnlig inden for vej- og jernbanetransport og sikkerhed til søs. Anvendelse af det indre markeds principper i havnesektoren, navnlig restriktioner for etableringsfriheden i havne, er også genstand for stor opmærksomhed. Inden for luftfart og adgang til ground handling-markedet er der fortsat problemer i flere medlemsstater. Overtrædelserne vedrører især markedsadgangsproblemer for nytilkomne virksomheder og udbudsprocedurer i forbindelse med udvælgelse af leverandører, som anses for ikke at være i overensstemmelse med EU-lovgivningen. Dette medfører uensartede vurderinger

fra EU's forbrugeres side⁴³, og luftfartsydelse er på femtepladsen (ud af 30) i rangordningen af tjenestemarkeder for 2012, mens jernbanetjenester kun er nummer 27.

- De forskelligartede forhold, hvad angår **markedsåbning og konkurrence**, afspejles i de landespecifikke anbefalinger for 2012; anbefalinger om at fremme konkurrencen og lette markedsadgangen for nye erhvervsdrivende er således blevet rettet til de medlemsstater, som er centrale aktører i EU's transportnet (AT, BE, FR, DE og IT), mens anbefalinger om at styrke den administrative kapacitet og markedsreguleringen i transportsektoren er blevet rettet til BG og PL. Mere generelt findes der i en række medlemsstater stadig **hindringer for markedsadgang og en stor lovgivningsmæssig byrde på transportmarkederne**, navnlig i store lande og/eller transitlande (DE, FR, IT, ES og AT), hvilket bremser væksten i EU's økonomi som helhed.
- Det område, hvor **der stadig er flest tegn på flaskehalsproblemer, er det indre marked for jernbanetjenester**. Mens markedet for jernbanegodstransporttjenester har været fuldt liberaliseret siden 2007, og markedet for internationale personbefordringstjenester har været det siden 2010, er markedet for indenlandsk passagertransport i vidt omfang stadig lukket for konkurrence. Desuden er fraværet af konkurrenter til de etablerede operatører, som i realiteten ofte har en monopolstilling på det nationale marked, en af grundene til jernbanetjenesternes ringe kvalitet og effektivitet, hvilket også afspejles i forbrugernes meget ringe vurdering af markedet.
- Trods EU-lovgivning om adgang til markederne for jernbanegodstransport og international personbefordring **er der stadig problemer med hensyn til nye erhvervsdrivendes adgang til markederne**, navnlig i FR og IT, mens den **institutionelle struktur i DE ikke giver garanti for effektiv konkurrence**. Liberaliseringsprocessen er længst fremme i DK, SE og UK, som alle har opnået en stigende andel af markedet for jernbanetransport. SE, UK og DE er også de eneste medlemsstater, der tildeler alle offentlige tjenesteydelseskontrakter på grundlag af åbent udbud.
- **Leveringen af havnetjenester er fortsat fragmenteret**. For EU-virksomheder kan havne- og terminalomkostninger udgøre op til 25 % af de samlede omkostninger forbundet med dør-til-dør-logistik. I lande som DE, NL, FI eller DK yder havne et betydeligt bidrag til landets **samlede resultater på logistikområdet, hvad angår tid, omkostninger og pålidelighed**⁴⁴. På den anden side fungerer dårlige forbindelser, bureaukrati og barriererne for at komme ind på markedet i den private sektor - teknisk-nautiske tjenesteydelser og godshåndteringstjenester er ofte forbeholdt **monopoler eller nogle få etablerede operatører** - som handelshindringer i andre europæiske havne, navnlig i Middelhavet, Sortehavet og Østersøen.
- I modsætning til andre transportformer betragtes søtransport over korte afstande mellem havne i Unionens medlemsstater fortsat ofte som en tjenesteydelse, der rækker ud over det indre markeds ydre grænser, og den **kræver således omfattende administrative procedurer**. Desuden kræver fair konkurrence mellem havne lige konkurrencevilkår: Oplysninger om midler, som offentlige myndigheder stiller til rådighed for havne, bør

⁴³ Ottende resultattavle for forbrugermarkederne, 2012, Kommissionen, GD SANCO. Disse resultater bekræftes også af Verdensbankens Logistics Performance Index.

⁴⁴ World Bank - Logistic Performance Index, Connecting to Compete (2012).

være gennemsigtige, og det samme gælder de betingelser, hvorunder havnemyndighederne giver tjenesteydelsesleverandører adgang til markedet.

- Hidtil har **markedsåbningen været en stor succes på luftfartsområdet**, hvor liberaliseringen i 1990'erne førte til en hidtil uset vækst både i antallet af passagerer og ruter inden for EU samt et betydeligt fald i priserne på flybilletter. Europas luftfartsindustri er dog stadig opsplittet, hvilket medfører ekstra omkostninger for både luftfartsselskaberne og kunderne og er en kilde til økonomisk ineffektivitet. I denne forbindelse er færdiggørelsen af det fælles europæiske luftrum en af de vigtigste forudsætninger for, at der kan skabes et fælles europæisk transportområde. Navnlig etableringen af reelle funktionelle luftrumsblokke ville begrænse opsplitningen af Europas luftrum og optimere udøvelsen af luftfartstjeneste meget betydeligt. Desuden kan en konsolidering af udbuddet, hvis den foretages i fuld overensstemmelse med konkurrencereglerne og principperne for fusioner og alliancer, bidrage til at øge den økonomiske effektivitet i luftfartssektoren.
- **Markedsåbningen har været meget vellykket inden for international vejtransport.** Den internationale vejgodstransport steg med 35 % i perioden 2000–2010 (sammenlignet med 8 procents vækst i den nationale vejgodstransport). Der findes dog stadig en række **væsentlige restriktioner for cabotagekørsel⁴⁵**, som **forhindrer optimal overensstemmelse mellem henholdsvis udbud og efterspørgsel efter transport.**
- Markedet for **transport ad indre vandveje** er blevet liberaliseret siden 1990'erne. **Konkurrencen på de indre vandveje er blevet intensiveret, og fragtpriiserne er faldet. Der findes imidlertid stadig hindringer for adgang til erhvervet.**

Politiske prioriteringer

- For at fjerne de flaskehalse, der hindrer etableringen af et egentligt indre marked for transport, bør medlemsstaterne fokusere på følgende nøgleområder:
 - Sikring af **rettidig og effektiv gennemførelse af EU-retten på transportområdet**, navnlig inden for vej- og jernbanetransport og sikkerhed til søs.
 - **Åbning af indenrigspassagerbefordring med jernbane** for konkurrence og sikring af, at de institutionelle rammer giver mulighed for en effektiv konkurrence på jernbanemarkedet, som sikrer lige adgang til infrastrukturen.
 - **Fjernelse af bureaukrati og hindringer for markedsadgang i havnetjenesteydelsessektoren** (navnlig i Middelhavet, Sortehavet og Østersøen).
 - **Fremskyndelse af gennemførelsen af det fælles europæiske luftrum** (f.eks. fremskridt med hensyn til gennemførelsen af funktionelle luftrumsblokke) for at forbedre sikkerheden, kapaciteten og effektiviteten samt luftfartens miljøpåvirkning.
 - **Flere cabotagemuligheder** for udenlandske transportfirmaer.

⁴⁵ Transport af varer og personer mellem to punkter i samme land af et køretøj, der er indregistreret i et andet land.

2.4. De digitale markeder

Markedssituationen og hindringer for EU-integration

- Internettet, og især **bredbåndsinternettet**, giver en platform for det enorme vækstpotentiale inden for applikationer som f.eks. e-handel og cloud computing: En stigning på 10 procentpoint inden for højhastighedsinternettet skønnes at føre til en årlig vækst i BNP pr. indbygger på omkring 1-1,5 procentpoint⁴⁶.
- Den fortsatte vækst inden for bredbånd var mulig navnlig på grund af en **stigende konkurrence** som følge af gennemførelsen af EU's regelsæt inden for elektronisk kommunikation, som medførte et fald i detailpriserne på tjenesteydelser samtidig med den stigende konkurrence. De nye operatører solgte to tredjedele af alle nye fastnetslinjer i 2011. Når dette er sagt, tyder vedvarende prisforskelle mellem medlemsstaterne på, at det indre marked i denne sektor stadig er ufuldstændigt.
- Adgang til infrastruktur for **bredbåndsinternettet** er en anden vigtig faktor i udviklingen af den digitale økonomi. **Bredbåndskløften**, en måling af spredningen i udbredelsen mellem EU-landene, bliver stadig mindre. **Dækningen af landdistrikter** er fortsat en udfordring for især PL, BG, DE⁴⁷ og SI. Mens væksten i det samlede antal bredbåndstilslutninger er aftagende, er tendensen i retning af højere hastigheder klar, og hastighederne er steget markant.
- Bortset fra at sikre dækning overalt er det vigtigt, at medlemsstaterne fortsat fremmer effektive investeringer i hurtigt og ultrahurtigt bredbånd i overensstemmelse med de præstationsmål, der er opstillet i den digitale dagsorden. Dette kræver **passende investeringsincitament**, navnlig en forudsigelig og effektiv lovgivningsramme, som understøttes af stærke og uafhængige tilsynsmyndigheder, og eventuelt målrettet offentlig støtte.
- Mobilsektoren er **det mest konkurrenceprægede segment på det samlede marked for telekommunikation**. Udbredelsen af mobilt bredbånd steg voldsomt i 2011, og dækningsgraden steg fra 26,8 % i januar 2011 til 43 % af befolkningen i januar 2012, dog med store forskelle mellem medlemsstaterne⁴⁸. Markedsandelene for både de største og de næststørste operatører har været faldende. Der kan dog stadig konstateres et højt koncentrationsniveau i CY (kun to operatører), efterfulgt af LU og SI. Desuden er der ikke skabt konkurrence inden for visse dele af mobilmarkedet (dvs. roaming), og der er således behov for lovgivningsmæssige indgreb for at sikre strukturelle reformer.

⁴⁶ Czernich, N., Falck, O., Kretschmer, T., and Woessman, L. (2009) Broadband infrastructure and economic growth (CESinfo Working Paper no. 2861. Skønnet er baseret på et panel af OECD-lande og vedrører perioden 1996-2007.

⁴⁷ Skønt Tyskland har en lav dækning af landdistrikter med fast bredbånd, har landet den højeste dækning af landdistrikter med fjerde generations mobilt bredbånd (LTE), dvs. 41 % i december 2011. Desuden dækker licensforpligtelserne for LTE-spektret 90 % af befolkningen i de "hvide pletter på kortet" (dvs. områder, hvor downloadhastigheden for bredbåndstjenester er mindre end 1Mbps).

⁴⁸ Mobilt bredbånd er mest populært i de nordiske lande, hvor udbredelsen er på over 80 %. I fire medlemsstater (RO, BU, HU og BE) har under 20 % af befolkningen adgang til mobilt bredbånd.

- Den forventede **eksponentielle vækst vil dog kun være mulig, så længe der er tilstrækkelige frekvensressourcer til rådighed**. I betragtning af tjenesternes nuværende vækstrater og den deraf følgende brug af frekvensressourcer, skal medlemsstaterne stille den fulde mængde harmoniserede frekvenser til rådighed og sikre effektiv udnyttelse heraf. Problemerne med hensyn til 800 MHz-båndet vedrører BE, BG, CZ, EE, EL, ES, CY, LV, LT, HU, MT, AT, PL, RO, SI, SK, FI og UK. En række af disse medlemsstater har ansøgt om undtagelser, men der skal gøres alt for at rydde dette frekvensbånd og gøre det tilgængeligt for trådløst bredbånd så hurtigt som muligt.
- Mens "internetøkonomien" i EU-27 forventes at vokse fra 3,8 % af BNP i 2010 til 5,7 % i 2016⁴⁹, **er stigningen i grænseoverskridende e-handel fortsat meget lav**. I 2011 bestilte blot 10 % af den samlede EU-befolkning varer eller tjenesteydelser hos sælgere i andre EU-lande⁵⁰. Desuden opnår de mere udviklede lande, hvad angår grænseoverskridende e-handel, meget hurtigere fremskridt end de mindre udviklede lande, hvilket skaber endnu større forskelle.
- Enkeltpersoners ringe brug af grænseoverskridende e-handel modsvarer af et **begrænset antal virksomheder, der tilbyder grænseoverskridende e-handel**. I 2010 foretog blot 6 % af de virksomheder, der beskæftiger sig med e-handel, e-salg til andre EU lande, herunder lande med den højeste andel af virksomheder, der beskæftiger sig med e-handel. EU går stadig glip af de store fordele ved e-handel⁵¹. Dette indebærer, at potentiel grænseoverskridende handel til en værdi af 26 mia. EUR ikke realiseres hvert år. **Der kunne således opnås væsentlige velfærdsgevinster for de europæiske forbrugere gennem lavere onlinepriser og øget onlineudvalg, hvis e-handelens integration forbedres i EU**.
- Selv om forbrugerne værdsætter bekvemmeligheden ved at kunne foretage e-handelstransaktioner, når som helst og hvor som helst, og få adgang til oplysninger og et bredere udvalg af produkter, køber ikke alle forbrugere, der udnytter muligheden for at indhente oplysninger om tilgængelige varer eller tjenesteydelser på internettet, i sidste ende produkterne online. Dette skyldes bl.a. manglende tillid eller oplysninger, betænkeligheder vedrørende privatlivets fred og/eller sikkerhed og bekymringer vedrørende erstatning, hvis noget går galt⁵². Kommissionen har taget en række initiativer for at imødegå disse bekymringer. F.eks. vil det **nye direktiv om forbrugerrettigheder**⁵³, som senest vil finde anvendelse fra den 13. juni 2014, styrke forbrugernes rettigheder, når de køber på internettet, hvorved lovlige e-handel fremmes. Forslaget til **lovgivning vedrørende alternative tvistbilæggelsesordninger og onlinetvistbilæggelsesordninger**⁵⁴ skal sikre, at der indføres effektive alternative

⁴⁹https://www.bcgperspectives.com/content/articles/media_entertainment_strategic_planning_4_2_trillion_opportunity_internet_economy_g20/.

⁵⁰ Foreløbige resultater af meget nye undersøgelser viser en betydelig forbedring på dette område i den seneste tid.

⁵¹ Civic Consulting (2011).

⁵² Eurobarometer (299/2011).

⁵³ Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2011/83/EU af 25. oktober 2011 om forbrugerrettigheder, om ændring af Rådets direktiv 93/13/EØF og Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 1999/44/EF samt om ophævelse af Rådets direktiv 85/577/EØF og Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 97/7/EF.

⁵⁴ Forslag til et direktiv om alternativ tvistbilæggelse i forbindelse med tvister på forbrugerområdet, KOM(2011) 793 endelig af 29. november 2011, og forslag til en forordning om onlinetvistbilæggelse i forbindelse med tvister på forbrugerområdet, KOM(2011) 794 endelig af 29. november 2011.

tvistbilæggelsesredskaber, som er af høj kvalitet og fungerer i praksis, og at der etableres en EU-dækkende onlineplatform for klager vedrørende grænseoverskridende e-handel. Der er blevet forelagt et forslag til en **forordning om en fælles EU-købelov**⁵⁵ med det formål at give de erhvervsdrivende mulighed for at sælge deres produkter til borgere i andre medlemsstater på grundlag af et fælles sæt aftaleretlige regler, der er baseret på en høj grad af forbrugerbeskyttelse.

- Levering er en anden vigtig hindring for grænseoverskridende e-handel. Dette er en vigtig faktor, når der skal opbygges tillid mellem sælgere og købere. For at løse problemet vedrørende denne hindring vil der på grundlag af en **grøn bog om et integreret pakkeleveringsmarked** blive iværksat en bred høring, og der vil blive fulgt op med en række foranstaltninger med henblik på at fremme væksten af e-handel i EU.
- I en tid præget af økonomiske stramninger har e-forvaltning potentiale til at give betydelige forbedringer af den måde, hvorpå offentlige tjenester leveres, betydelige offentlige besparelser samt reduktioner af erhvervslivets omkostninger. En fuldstændig overgang til offentlige e-indkøb i EU kunne give besparelser i de offentlige udgifter på op til 100 mia. EUR⁵⁶. E-indkøb kan også øge andelen af indkøb på tværs af grænserne. Brugen af elektroniske procedurer inden for offentlige indkøb er dog fortsat begrænset til mellem 5 % og 10 %⁵⁷. **Visse medlemsstater har dog gjort betydelige fremskridt hen imod fuld anvendelse af offentlige e-indkøb**, f.eks. PT (obligatorisk for de fleste procedurer) og LT (75 % i 2011). I modsætning hertil er der på nuværende tidspunkt ikke indført elektronisk indsendelse af bud i BG og SI. Generelt er AT, DK, EE og SE kommet langt med e-forvaltning, mens andre lande i øjeblikket halter bagefter på dette område, f.eks. SI, BG, RO, IT, PL og HU.
- Ikt-kompetencer er en forudsætning for, at virksomhederne og borgerne fuldt ud kan udnytte de vækst- og beskæftigelsesmuligheder, som den digitale økonomi medfører. **EU mangler ikt-fagfolk**⁵⁸: Det anslås, at der i EU vil være op til 700 000 ledige arbejdspladser for ikt-fagfolk i 2015. Trods den økonomiske krise vokser efterspørgslen efter ikt-specialister med 3 % om året. Dertil kommer, at der er behov for ikt-kompetencer i hele økonomien, og disse kompetencer er blevet en afgørende faktor for virksomhedernes resultater og arbejdstagernes beskæftigelsesegnethed. Denne udfordring er blevet taget op på tilfredsstillende vis i SE, LV, DK, LU og FI.

Politiske prioriteringer

- Medlemsstaterne bør fokusere på følgende centrale prioriteringer
 - Fremskyndelse af indsatsen for at **indføre faste og trådløse bredbåndsforbindelser** og forbedring af kvaliteten heraf. Denne investering kræver, at der anvendes passende incitament, både hvad angår effektiv **regulering** og, om nødvendigt, **målrettet offentlig støtte** (f.eks. via strukturfondene og Connecting Europe-faciliteten inden for

⁵⁵ Forslag til forordning om en fælles EU-købelov, KOM(2011) 635 endelig.

⁵⁶ Meddelelse fra Europa-Kommissionen: "En strategi for offentlige e-indkøb", COM(2012)179 final.

⁵⁷ Meddelelse fra Europa-Kommissionen: "En strategi for offentlige e-indkøb", COM(2012)179 final.

⁵⁸ Rapport udarbejdet for Europa-Kommissionen "Anticipating the Evolution of the Supply and Demand of e-Skills in Europe (2010-2015)" Empirica and IDC Europe, december 2009.

den næste FFR), således at det **radiospektrum, der er til rådighed for trådløse bredbåndsforbindelser, kommer op på en båndbredde på 1 200 MHz, og de frekvensbånd, som allerede er harmoniseret, herunder 800 MHz-båndet, licenseres effektivt.**

- Sikring af **korrekt anvendelse af direktivet om elektronisk handel**. Indførelse af harmoniserede regler på områder som f.eks. gennemsigtighed, oplysningskrav og elektroniske kontrakter vil bidrage til at genskabe retssikkerheden for erhvervslivet og forbrugerne.
- **Sikring af rettidig og korrekt omsættelse i national ret (frist den 13. december 2013) og den efterfølgende gennemførelse af direktivet om forbrugerrettigheder⁵⁹** for at forbedre forbrugerbeskyttelsen og således styrke tilliden til e-handel.
- **Forøgelse af udbuddet af brugervenlige offentlige onlinetjenester**, herunder gennem grænseoverskridende sammenkobling og infrastrukturer (navnlig med støtte fra Connecting Europe-faciliteten⁶⁰), **offentlige e-indkøb via interoperable og obligatoriske systemer** og styrkelse af indførelsen af **e-sundhed** for at opnå mere effektive offentlige sundhedssystemer.
- **Investeringer i ikt-uddannelse**, navnlig gennem anvendelse af ESF, og vedtagelse af en europæisk ramme for e-kompetencer for at sikre, at arbejdsstyrken har de kvalifikationer, som moderne forretningsgange kræver.

⁵⁹ Kommissionens meddelelse "En europæisk forbrugerdagsorden – Øget tillid og vækst", COM(2012) 225 final.

⁶⁰ Forslag til forordning om oprettelse af Connecting Europe-faciliteten, KOM(2011) 665 endelig.

Bilag:

TABEL OVER HÅNDHÆVELSE PÅ DET INDRE MARKED, CENTRALE SEKTORER - Status pr. 25. oktober 2012

I meddelelsen om bedre styring af det indre marked opfordres medlemsstaterne til at:

- anvende en nul-tolerancepolitik i forbindelse med gennemførelse af direktiver, dvs. accept af 1] et mål for gennemførelsesunderskuddet og 2] et mål for overholdelsesunderskuddet på 0 %
- sikre hurtig overholdelse for at muliggøre 3] at varigheden af overtrædelsesprocedurerne nedbringes til 18 måneder i gennemsnit
- fremskynde processen for efterlevelse af Domstolens domme, dvs. 4] at der opnås fuldstændig overholdelse inden for 12 måneder i gennemsnit

	BE	BG	CZ	DK	DE	EE	IE	EL	ES	FR	IT	CY	LV	LT	LU	HU	MT	NL	AT	PL	PT	RO	SI	SK	FI	SE	UK	EU	
TJENESTEYDELSER (3 DIREKTIVER)	[1] Antal direktiver, som endnu ikke er fuldt gennemført	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
	[2] Antal vers. overtrædelsessager (mangl. overholdelse)	1	0	0	0	0	0	1	1	2	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	1	0	7	
	[3] Gennemsnitlig varighed af verserende overtrædelsessager	24,8	60,1	72,2		23,0		0,8	27,9	23,8		12,8		72,2		11,9	38,2	0,8	23,0	40,0	72,2			44,7	72,2		24,8	24,9 måneder	
	[4] Gennemsnitlig varighed efter Domstolens dom								48,1										10,8									2,2 måneder	
FINANSIELLE TJENESTEYDELSER (1 direktiv)	[1] Antal direktiver, som endnu ikke er fuldt gennemført	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
	[2] Antal vers. overtrædelsessager (mangl. overholdelse)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
	[3] Gennemsnitlig varighed af verserende overtrædelsessager																											0,0 måneder	
	[4] Gennemsnitlig varighed efter Domstolens dom																											0,0 months	
TRANSPORT (7 direktiver)	[1] Antal direktiver, som endnu ikke er fuldt gennemført	1	0	0	0	0	1	0	1	0	1	0	1	0	0	0	0	1	0	1	0	1	0	0	0	0	1	2	
	[2] Antal vers. overtrædelsessager (mangl. overholdelse)	1	1	1	0	1	1	1	1	1	2	1	0	1	2	1	1	0	1	1	1	1	1	1	0	0	1	22	
	[3] Gennemsnitlig varighed af verserende overtrædelsessager	2,0	27,6	51,9		51,9	27,6	0,8	27,6	27,6	22,7	27,6	3,2	51,9	28,0	51,9	27,6	3,2	3,2	51,9	34,6	24,6	27,6	27,6			8,0	23,2 måneder	
	[4] Gennemsnitlig varighed efter Domstolens dom																											0,0 måneder	
DIGITALT IM (1 direktiv)	[1] Antal direktiver, som endnu ikke er fuldt gennemført	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
	[2] Antal vers. overtrædelsessager (mangl. overholdelse)	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	
	[3] Gennemsnitlig varighed af verserende overtrædelsessager							0,8			63,9																	2,4 måneder	
	[4] Gennemsnitlig varighed efter Domstolens dom																											0,0 måneder	
ENERGI (4 direktive)	[1] Antal direktiver, som endnu ikke er fuldt gennemført	1	3	1	0	1	1	0	1	1	1	3	1	1	1	1	1	1	1	1	3	1	1	3	1	3	0	3	
	[2] Antal vers. overtrædelsessager (mangl. overholdelse)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
	[3] Gennemsnitlig varighed af verserende overtrædelsessager	1,1	8,9	1,1		1,1	8,9	12,8	1,1	1,1	1,1	1,1	8,9	1,1	8,9	8,9	1,1	1,1	1,1	1,1	7,7	1,1	8,9	8,7	8,9	8,9	12,8	8,9	7,0 måneder
	[4] Gennemsnitlig varighed efter Domstolens dom																											0,0 måneder	
SAMLET PLACERING	19	23	9	1	8	9	27	26	16	24	4	14	9	17	13	6	2	18	21	25	3	9	22	6	5	15	19		

Forklaring

Gennemførelsesunderskud	0%	> 0%	
Overholdelsesunderskud	0%	> 0%	
Verserende sagers varighed	≤ 18 måneder	> 18 måneder	
Varighed siden Domstolens dom	≤ 12 måneder	> 12 måneder	
Ikke relevant			
Placering*	0 uopfyldte mål	> 3 uopfyldte mål	1-3 uopfyldte mål

* Den samlede placering er beregnet som et gennemsnit af placeringerne under hver enkelt indikator

- Gennemførelsesunderskuddet er et udtryk for antallet af direktiver som endnu ikke er blevet fuldt gennemført. Der er tale om gennemførte direktiver, hvis MS har meddelt fuld gennemførelse, og Kommissionens umiddelbare undersøgelse af den meddelte foranstaltning og andre oplysninger fra MS viser, at gennemførelsen kan betragtes som fuldstændig, eller Kommissionens umiddelbare undersøgelse endnu ikke er afsluttet.

- Overholdelsesunderskuddet er antallet af direktiver, som har givet anledning til åbning af en overtrædelsesprocedure vedrørende manglende overholdelse.

- Verserende sagers varighed beregnes fra den dato, hvor Kommissionen sender en åbningskrivelse, til afslutningen af den administrative fase.